

Schelde nieuwsbrief

EEN UITGAVE VAN
HET SCHELDE
INFORMATIECENTRUM
MEI 2001
NUMMER 27

IN DIT NUMMER

FOSSIELEN IN DE WESTERSCHELDE

Wist u dat de Westerschelde één van de weinige en belangrijkste vindplaatsen van fossielen in Nederland is? **pag. 4**

KAN HET SCHELDEBEKKEN ENERGIE VOORTBRENGEN?

Vlaanderen wil zich inzetten voor het produceren van 'groene energie', o.a. door getij-energie. **pag. 6**

RUBRIEKEN

Inspiratiebron Schelde:
Scheldeloodsenkor **pag. 3**
Scheldemonitor:
nieuwsbrieven **pag. 5**
ScheldeNieuws **pag. 7**
Wonen en werken aan
de Schelde: schipper
op tweemaster **pag. 8**

Visdiefkolonie in problemen

Het raadsel van Terneuzen

Het leek zo goed te gaan met de visdievenkolonie bij Terneuzen. Jarenlang steeg het aantal broedparen gestaag, totdat er van 1994 tot en met 1999 ineens rare dingen gebeurden. Eieren kwamen niet meer uit, kuikens hadden bloedingen, ontstoken ogen, een uitpuilende anus en wankelden door evenwichtsstoornissen. En de ouder-vogels veranderden van agressieve bewakers in passieve fladderaars. Wat is er aan de hand?

Eigenlijk gaat het best goed met de visdief in de Westerschelde. Het aantal broedparen

van deze gracieuze vogel neemt toe, al is het nog steeds niet op het niveau van vóór de

grote vervuiling in de 2e helft van de 20e eeuw. Sinds 1994 moest de kolonie bij de sluis van Terneuzen echter afhaken. Het broedsucces stortte in en sindsdien ging het bergafwaarts: van 276 paren in 1994 tot slechts 24 in 1999. Onderzoekers van het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) te Middelburg luidden de alarmbel. Zij inventariseren jaarlijks alle kustbroedvogelkolonies in de Zeeuwse delta en gingen in opdracht van Rijkswaterstaat directie Zeeland samen met andere instituten op zoek naar de oorzaak. Waarom gaat het de visdiefsjers elders langs de Westerschelde wel (redelijk) goed? Is er een natuurlijke oorzaak, of gaat het om een verontreinigende stof? De broedvogels van de bewuste kolonie vissen namelijk in de directe omgeving van het sluisencomplex dat het sterk vervuilde Kanaal Terneuzen-Gent met de Westerschelde verbindt.

NATUURLIJKE OORZAKEN?

Eerst verdachten de onderzoekers het kleverig kruiskruid, een plantje dat in 1994 welig in de kolonie tierde. Was de kleverige substantie van de plant misschien op de eieren terecht gekomen en had dit de gasuitwisseling door de eierschaal

LEZERSONDERZOEK LEIDT TOT NIEUW JASJE

In het najaar van 2000 heeft de Schelde Nieuwsbrief een lezersonderzoek gehouden. Het blijkt dat velen de nieuwsbrief waarderen om de betrouwbare informatie en de breedte aan onderwerpen. Wensen gingen vooral uit in de richting van een hogere verschijningsfrequentie en een aanpassing van de opmaak.

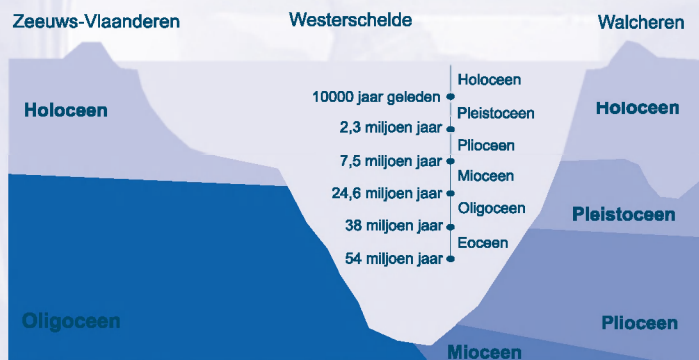
De voormalige rubriek 'Opinie' werd door velen gemist. De rubriek ScheldeNieuws werd opvallend vaak als zeer welkom aangemerkt. Een behoorlijk deel van de abonnees staat welwillend tegenover een elektronische nieuwsbrief, maar een meerderheid prefereert een papieren versie.

Dankzij uw opmerkingen is de nieuwsbrief vernieuwd. Grosso modo gaan we voort op de ingeslagen weg, met dezelfde omvang en frequentie. In onze artikelen zullen we wel meer ruimte aan opinies van belanghebbenden besteden.

De modernere opmaak is verfrist met twee nieuwe steunkleuren en een eigentijdser groter lettertype. Tegelijkertijd is de nieuwe huisstijl van het Schelde InformatieCentrum meegenomen. We hopen dat de aanpassingen in de smaak vallen.

U vindt een antwoordkaart bijgesloten. Wanneer u de Schelde Nieuwsbrief wilt blijven ontvangen verzoeken we u deze kaart in te vullen en terug te sturen. **Doet u dit niet, dan eindigt het abonnement.** Zo willen we ons adresbestand opschonen om de ons beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Ook willen we enig inzicht krijgen in de achtergrond (particulier/professioneel) van onze lezers, zodat we daar rekening mee kunnen houden bij de inhoud van de nieuwsbrief. Tot slot willen we u zo de mogelijkheid bieden voor een elektronisch abonnement te kiezen.

de redactie

(figuur 2) Schematische geologische doorsnede van de Westerschelde

UNIEK

“Wist je dat een substantieel deel van alle fossiele schelpen die van Nederland bekend zijn, beschreven zijn met materiaal dat in de Westerschelde, vooral bij de Kaloot, verzameld is?” vervolgt Bert trots. “Een deel van alle soorten is bovendien alleen hier of hier voor het eerst gevonden en dat heeft in de wetenschappelijke benaming geleid tot toevoegingen als *scaldensis* of *zelandica*. En nog geregeld vinden verzamelaars zeer zeldzame soorten.” Bert troont me naar zijn collectie Westerschelde-fossielen en laat enkele sprekende voorbeelden zien. “Het gaat me niet alleen om het verzamelen zelf, maar met de fossielen kan ik me een beeld scheppen van het dierlijk leven en de omstandigheden in het vroegere Noordzeebekken. En niet alleen ik, ook wetenschappers komen hier om fossielen te verzamelen, te bestuderen en publiceren erover. Zelfs buitenlanders houden hier een ‘fossielen-vakantie’. Terecht, want echt nergens anders in Europa vind je zoveel gave pliocene kleine en grotere fossielen op vrij toegankelijke vindplaatsen. Werkelijk uniek!”

WESTERSCHELDE

CONTAINER TERMINAL

Uiteraard is het de Werkgroep niet ontgaan dat de vindplaats bij de Kaloot onder beton en asfalt dreigt te verdwijnen door de plannen voor een container-terminal. De voorzitter: "Reeds vanaf het begin van de vorige eeuw staat de Kaloot synoniem voor 'fossielen zoeken in Zee-land'. Hier vinden we veruit de meeste soorten en in de grootste aantallen, want de Kaloot

ligt bij de heersende stromingen precies gunstig bij een zeer diepe geul in de Westerschelde. Uit onderzoek van natuurmuseum Naturalis te Leiden is bekend geworden dat 622 van de 689 voor Nederland bekende fossiele schelpensoorten op de Kaloot gevonden zijn. De één na beste vindplaats, Het Zwin, kan daar met circa 210 soorten niet aan tippen. Onze Werkgroep is dus niet blij met de komst van de terminal. Wij raken zo de allerbeste en vrij toegankelijke vindplaats voor fossielen kwijt. Namens de Werkgroep hebben we dan ook een bezwaarschrift ingediend tegen de aanleg. Daarover hebben we, samen met andere organisaties, gesprekken gevoerd met initiatiefnemer Zeeland Sea-ports, waarbij we aandrongen om in de milieu-effectrapportage rekening te houden met

ons belang. Maar eerlijk gezegd verwacht ik geen echt compenserend alternatief voor het verlies van deze vindplaats. Daarvoor zijn de omstandigheden ter plaatse te uniek. Dus we hopen dat de betrokken overheden dit plan voor de terminal af zullen blazen. Onze Werkgroep zal hen daarvoor tot het einde van het Holoceen dankbaar zijn!" (ES en Rudie de Regt)

Voor meer informatie:
Bert Wetsteyn, voorzitter van de
Werkgroep Geologie van Het
Koninklijk Zeeuwsch Genoot-
schap der Wetenschappen
Gandhistraat 15
4336 LC Middelburg
+31 (0)118 637807

*Rudie de Regt is stagiair Milieu-
kunde bij het stadsgewest Vlissing-
gen/Middelburg, afdeling Milieu-
zaken*

Communicatie en informatieverstrekking, niemand kan er meer om heen. Overheden, instellingen en particuliere organisaties bereiken hun doelgroep steeds beter. Daarbij zijn nieuwsbrieven en andere gratis periodieke bulletins enorm in zwang geraakt. Ook rond het Schelde-estuarium.

Een verkenning leert dat de geïnteresseerde burgers en professionals keus genoeg hebben; ze kunnen beschikken over een breed palet aan gratis informatiebladen. In totaal vond ik er zestien die (mede) gaan over het Schelde-estuarium. Sommige richten zich specifiek op (een deel van) het estuarium. Bij andere behoort (een deel van) het estuarium tot een groter 'doelgebied'. Een flink aantal van deze periodieken informeert over lokale projecten, zoals de bouw van de Westerscheldetunnel en de aanleg van het gecontroleerd overstromingsgebied bij Kruibeke. Andere richten zich op speciale thema's of sectoren, zoals natuur- en milieu-educatie (bijv. De Milieuboot) en 'waterwerken' (bijv. Waterspiegel). Ook organisaties en instellingen proberen langs deze weg hun doelgroep te bereiken. Zo is er de nieuwsbrief van het Vlaams Instituut voor de Zee en 'Milieutijdingen' van de provincie Zeeland. Als je wilt kun je dus héél wat gratis informatie

